

Til: Helse- og omsorgskomiteen

Dato: 25.10.21

Emne: Innspill til Helse- og omsorgskomiteen for 2022

Det anslås at det lever 100.000 mennesker med demens i Norge i dag. Innen 2040 vil dette tallet være nær doblet, og i 2050 er det anslått at det vil være om lag 240.000 mennesker med demens i Norge. Tallene for pårørende er enda høyere.

Samfunnskostnadene ved demens var 103 milliarder kroner i 2020, ifølge rapport utgitt av Menon Economics i 2021. I tillegg er det beregnet at samfunnskostnadene knyttet til pårørendebyrden var 28 milliarder kroner i 2020. Det innebærer at de totale kostnadene er 131 milliarder¹.

Demens er nå den tredje vanligste dødsårsaken i Norge. I motsetning til dødsfall forårsaket av kreft, hjerte- og karsykdommer og lungesykdommer, peker kurvene for demens oppover, ikke nedover². Og selv om det er noe usikkerhet knyttet til disse tallene, er utviklingen bekymringsfull.

Også internasjonalt er det anslått at det vil være en økning i antall demenstilfeller. Antall personer med demens er forventet økt fra 55 millioner i dag til 139 millioner innen 2050. Det anslås at kostandene knyttet til demens vil være 2,8 billioner amerikanske dollar innen 2030³.

Demens er en alvorlig, dødelig sykdom for den som rammes, og bidrar til betydelige belastninger for pårørende. Det finnes i dag ingen sykdomsmodifiserende eller kurerende behandling. Når en effektiv behandling lar vente på seg, er det fordi vi fortsatt vet for lite om årsakene til hvorfor demens oppstår. Bare forskning kan gi mer kunnskap om årsakene til demens, bedre diagnostisering og en effektiv behandling for å bremse og kurere demens.

Forskning på demens krever en mangefasettert tilnærming. Norge har gode forskningsmiljø på feltet som i stor grad samarbeider på tvers, og med en styrket og reell satsing på området har vi potensial til å bli det landet som løser demensgåten, og med det bidra til en av de største globale helseutfordringene i vår tid. Ifølge Verdens helseorganisasjon forskes det 14 ganger så mye på andre ikke-smittsomme sykdommer – som kreft, hjerte- og karsykdommer, nyresykdommer, diabetes og depresjon – som på demens⁴.

I Norge har vi god tradisjon for å brette opp ermene når det trengs. Et av de seneste eksemplene på dette, er vårt bidrag til CEPI og arbeidet med utviklingen av en vaksine mot Covid-19.

Nasjonalforeningen for folkehelsen mener det haster med å sette i gang et krafttak på forskning på demens, av hensyn til enkeltmenneskene som rammes, deres pårørende og samfunnet som helhet. Det vil kreve en stor innsats i årene som kommer, før vi er i stand til å stoppe eller bremse demens. Om vi skal få til nødvendige vitenskapelige gjennombrudd som kan lede til en kur, må vi tenke stort. Nasjonalforeningen for folkehelsen ber derfor om at:

- Det bevilges 100 millioner kroner i året over en periode på fem år til sammen 500 millioner kroner, til iverksetting av en stor, strategisk og langsiktig, tverrdepartemental satsing på

¹ <https://www.menon.no/publication/paerorendebyrden-ved-alzheimers-sykdom-og-annen-demens/>

² <https://www.fhi.no/hn/helseregistre-og-registre/dodsarsaksregisteret/tall-fra-dodsarsaksregisteret-for-2020/>

³ <https://www.who.int/news/item/02-09-2021-world-failing-to-address-dementia-challenge>

⁴ <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/344701/9789240033245-eng.pdf>

demensforskning. Dette bør organiseres som en nasjonal satsing på linje med de nyopprettede satsingene under den pågående pandemien og legge opp til samarbeid mellom alle aktører som kan bidra til å løse demensgåten (akademia, offentlig og privat næringsliv, helseaktører, pasientorganisasjon, brukere m.fl.).

Norge har svært sterke forskningsmiljøer og kan bidra økonomisk inn i en nasjonal og global offensiv innsats for å møte en sykdom som rammer alle hardt. Bare forskning kan stoppe demens.

Mens vi venter på et gjennombrudd i demensforskningen, er det viktig at mennesker som har demens i dag møter et godt og tilpasset tilbud. Målene fra Hurdalsplattformen om satsing på flere og hele stillinger i eldreomsorgen, velferdsteknolog og, styrking av aktivitets- og lavterskeltilbud til personer med demens og flere tilrettelagte boliger bør iverksettes med tiltak allerede i 2022-budsjettet.